

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ท่ามกลางความเจริญและวิวัฒนาการของโลกในปัจจุบัน ปัญหาของสังคมไทยนับวันที่จะเพิ่มความสลับซับซ้อนเป็นเงาตามตัวในขณะที่วิทยาการของโลกในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสนใจค้นหาความจริงและธรรมชาติในสรรพสิ่ง เพื่อให้ทราบและเข้าใจรากเหง้าของปัญหาอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหอย่างถูกต้องและประหยัดเวลาด้วย

ปัญหาการปราบปรามผู้มีอิทธิพลในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะเรื่องบ่อนการพนัน และการพนันสลากกินรวบ เป็นปัญหาของสังคมไทยประการหนึ่ง ที่ควรจะได้รับการศึกษาค้นคว้าหาทางแก้ไขให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและสภาวะการณ์ของสังคม โดยไม่มองปัญหาเพียงด้านการบริหารเพียงด้านเดียวเท่านั้น ควรจะเพิ่มความสนใจด้านอิทธิพลทางการเมืองด้วย จากการวิจัยในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพดังกล่าวรายละเอียดในบทที่ 5 แล้ว ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ด้านความร่วมมือ

จากการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ความร่วมมือในการปราบปรามในเรื่องนี้ ประชาชนได้ให้ความร่วมมือในการปราบปรามบ่อนการพนัน และการพนันสลากกินรวบน้อยมาก เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่นั้นนิยมชมชอบการเล่นการพนัน อันเป็นทัศนคติ ค่านิยม และความเชื่อในเรื่องโชคกลางของคนในสังคมไทยโดยทั่วไปที่มีความหวังจะร่ำรวย มีฐานะในระยะเวลานั้นสั้น และมีการลงทุนน้อย เมื่อมีฐานะทางเศรษฐกิจมั่นคงดีแล้วก็มักจะพัฒนาตัวเองไปสู่ความมั่งคั่ง บารมี ตลอดจนเข้าไปมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้มีอำนาจของท้องถิ่นหรือผู้มีอำนาจระดับประเทศ หรือสามารถพลิกผันเข้าไปแข่งกันทางการเมืองโดยการเป็นนักการเมือง หรือผู้สนับสนุน

พรรคการเมือง ด้วยเหตุที่ประชาชนชอบเล่นการพนันนี้เอง ทำให้ผู้ปฏิบัติตามนโยบายได้ความร่วมมือในการปราบปรามจับกุมน้อย ส่วนความร่วมมือในด้านอื่นก็ส่งผลกระทบต่อกันไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย หรือความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นก็ดี เมื่อความร่วมมือในการปราบปรามมีน้อย หรือมีระดับความร่วมมือต่ำ จึงเป็นผลทำให้การปราบปรามบ่อนการพนัน และการพนันสลากกินรวบประสบกับความล้มเหลว

ผลการวิจัยสอดคล้องสัมพันธ์กับผลการศึกษาวิจัยของเพรสแมน และ วิลดาฟสกี, แวนมิเตอร์ และแวน ฮอร์น ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 หากจะนำประเด็นเรื่อง ความร่วมมือมาใช้ในการปฏิบัติตามนโยบายให้ได้ผลแล้ว น่าจะหากลยุทธ์ หรือสิ่งจูงใจประชาชนให้เกิดความร่วมมือในการปราบปรามจับกุมต่อไป

2. ความขัดแย้งและอุปสรรคของการปฏิบัติตามนโยบาย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ ปรากฏว่า การปฏิบัตินโยบายปราบปรามผู้มีอิทธิพลด้านบ่อนการพนัน และการพนันสลากกินรวบ มีความขัดแย้ง ซึ่งความขัดแย้งส่วนหนึ่งเกิดจากพิทธิพลของนักการเมืองเข้าแทรกแซงในการแต่งตั้งโยกย้าย และให้ความดีความชอบแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ แต่หากจะพิจารณาประเด็นเรื่องความขัดแย้งในเชิงคุณภาพแล้ว จะเห็นว่าผู้เกี่ยวข้องเรื่องนโยบายยังยอมรับว่าเกิดความขัดแย้งจริง ดังกรณี พล.ต.ท.สุพาสน์ จีระพันธ์ ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

อุปสรรคที่เป็นผลทำให้การปฏิบัติตามนโยบายไม่ประสบผลสำเร็จ ด้านสถานที่ตั้งบ่อนการพนันก็เป็นอุปสรรคสำคัญ เพราะหากบ่อนการพนันสร้างอาคารสถานที่สลับซับซ้อนยากแก่การเข้าจับกุมแล้ว ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติไม่สะดวก เสียเวลาในการที่จะหาทางเข้าถึงสถานที่ที่เป็นบ่อนการพนัน หากผู้เล่นการพนันรู้ตัวก่อนก็จะเลิกเล่น เมื่อเข้าไปไม่พบการกระทำความผิด เจ้าของบ่อนการพนันอาจจะแจ้งความฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติทั้งทางแพ่ง และทางอาญาก็ได้

ความขัดแย้งเรื่องค่านิยมวัฒนธรรม ทักษะคติก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เป็นอุปสรรคในการปราบปรามบ่อนการพนัน และการพนันสลากกินรวบ จากคำตอบของแบบสอบถามข้อ 4 ที่ว่าประชาชนที่ทันทันรู้จักชอบเล่นการพนัน? มีจำนวนเท่าใด มีผู้ตอบดังนี้

มีจำนวนมาก 19 คน เป็นร้อยละ 27.5

มีจำนวนพอสมควร 35 คน เป็นร้อยละ 50.7

มีจำนวนน้อย 15 คน เป็นร้อยละ 21.7

หากจะรวมจำนวนผู้ที่ตอบว่ามีจำนวนมากกับจำนวนพอสมควร เป็น 54 คน เป็นร้อยละ 78.2 แสดงให้เห็นว่า คนไทยส่วนมากชอบเล่นการพนัน และการพนันสลากกินรวบ การกำหนดนโยบายการปราบปรามโดยไม่คำนึงถึงสภาพสังคม ค่านิยม ทักษะคติ ความเชื่อ การกล่อมเกลา การเรียนรู้ การสืบทอดวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนในสังคมด้วย การปรับทิศทางการทำมาหาเลี้ยงชีพถึงแม้จะมีปัจจัยด้านอื่นๆ ตามทฤษฎีของนักวิชาการตะวันตกครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ผลการปฏิบัติตามนโยบายก็ประสบความสำเร็จได้ยาก หรือไม่มีโอกาสประสบความสำเร็จได้เลย

3. อิทธิพลทางการเมือง

ผลการวิจัยในประเด็นนี้ จะเห็นได้ว่า มีนักการเมืองเข้าแทรกแซงการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติ และนักการเมืองเองก็ยอมรับว่า มีการฝากเรื่องแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจจริง ถือเป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า โดยหลักการบริหารงานแล้วถือว่าระบบอุปถัมภ์มีบทบาทมากกว่าระบบคุณธรรม ในภาพรวมจึงทำให้ขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตกต่ำ นำไปสู่การแบ่งพรรคแบ่งพวก รักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตน นำไปสู่การเกิดความขัดแย้งหลายด้าน ดังปรากฏผลการวิจัยเชิงปริมาณ ตามตารางที่ 5.3 (หน้า 103) และในที่สุด ผลจากการเกิดความขัดแย้งซึ่งเป็นอุปสรรคประการหนึ่งที่จะทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้ปฏิบัติ

ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างตรงไปตรงมา และย่อมจะมีผลทำให้การปฏิบัติตามนโยบายประสบกับความล้มเหลวนั่นเอง ผลการวิจัยสัมพันธ์สอดคล้องสภาพสังคมไทยกับแนวคิดเรื่อง อำมาตยาธิปไตย ที่ว่า สังคมไทยขาดพลังนอกระบบราชการที่จะเข้ามาถ่วงดุล หรือต่อต้าน หรือต้านทานอำนาจ การเมืองและการบริหารแยกกันไม่ออก เมื่อข้าราชการผู้มีอำนาจถูกชี้หน้า ขอร้องจากนักการเมืองก็ย่อมจะมีความโน้มเอียงที่จะปฏิบัติตามมากกว่าการต่อต้าน นักการเมืองอธิบายว่า การฝากนั้นฝากเฉพาะคนดีเท่านั้น คงจะมีหลายคนตั้งคำถามว่า คนดีที่ไม่รู้จักนักการเมืองจะไม่เสียโอกาสที่จะเจริญก้าวหน้าหรืออย่างไร นอกจากนั้นบทวิจัยและข้อสรุปของ กรินเดิล ยังกล่าวไว้ตรงกับผลการวิจัยในครั้งนี้ อิทธิพลทางการเมืองในประเทศโลกที่สามมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปฏิบัติตามนโยบาย การเมืองเรื่องของการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นเวทีของการต่อสู้ทางการเมืองที่แหลมคม เป็นเรื่องของอำนาจ อิทธิพล และผลประโยชน์ มีความขัดแย้ง มีการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอิทธิพล ผลประโยชน์ หรือได้มาซึ่งสิ่งที่จะเอื้อต่อประโยชน์ของตนหรือพรรคพวก

ข้อสรุปในเรื่องอิทธิพลทางการเมืองมีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างไร นั้น คงจะตอบได้ชัดเจนว่า ยิ่งอิทธิพลทางการเมืองเข้าไปมีบทบาทต่อข้าราชการผู้ปฏิบัติตามนโยบายเพิ่มมากขึ้นเท่าใดความขัดแย้งในการปฏิบัติตามนโยบายก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติตามนโยบายล้มเหลวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

4. ด้านปัจจัยทางการบริหารงาน

ในการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติย่อมหลีกเลี่ยงการมองเรื่องความพร้อมของทรัพยากรการบริหารไม่ได้ แม้บทวิจัยนี้ไม่ได้เน้นหนักในประเด็นนี้ก็ตาม เพื่อให้ได้ความกระจ่างในปัญหา ผู้วิจัยจึงมองปัญหาทั้งทางการบริหารและด้านอื่นควบคู่กันไปด้วย ซึ่งปรากฏผลการวิจัยว่า ในการปฏิบัติตามนโยบายปราบปรามผู้มีอิทธิพลในเขตกรุงเทพมหานคร เรื่องบ่อนการพนัน และการ

พนักสลากกินรวบนั้น ยังขาดกำลังพลเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอยู่อีก สาเหตุน่าจะมาจาก ปัญหาการเพิ่มของประชากร และการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติไม่สมดุลกัน ประการหนึ่ง ส่วนอีกประการหนึ่งมาจากภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีมากมาย หลายด้าน เป็นผลทำให้มีภาระหนักเกินไปที่จะรับผิดชอบหน้าที่ด้านใดด้านหนึ่งให้ สมบูรณ์โดยไม่มีข้อบกพร่องได้ ผู้ตอบคำถามส่วนหนึ่งได้เรียกร้องหา “ขวัญและ กำลังใจ” ในการปฏิบัติหน้าที่อันหนักอึ้งนี้ นอกจากนี้ยังต้องการที่จะให้ทุกคนใน สังคมมีส่วนร่วมกันแก้ปัญหาในเรื่องนี้ให้ถูกทาง ส่วนปัจจัยทางด้านอื่น เช่น ยาน พาหนะ อาวุธ เครื่องมือสื่อสาร มีผู้ตอบเป็นจำนวนน้อย

ข้อสรุปในประเด็นปัจจัยทางทรัพยากรการบริหารงานก็คือ ในประเทศ กำลังพัฒนานั้น ทรัพยากรการบริหารยังเป็นปัจจัยที่ขาดแคลน ไม่ว่าจะกำลังคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ก็ตาม จึงเป็นโอกาสให้ผู้กระทำผิดกฎหมาย หรือผู้มีอิทธิพลได้มี โอกาสเสนอตัวในฐานะพลเมืองดีเข้าช่วยเหลือสนับสนุนหน่วยงานราชการ ดังปรากฏ กันอยู่ทั่วไป เช่น การสร้าง หรือขยายอาคารที่ทำการ การบริจาคเครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน แม้กระทั่งการจัดหากองทุนเพื่อ สวัสดิการของข้าราชการ เป็นต้น เมื่อหน่วยงานราชการ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้รับความช่วยเหลือนั้นแล้ว ก็เกิดความรู้สึกผูกพัน เกิดความเกรงใจ ซึ่งก็หมายถึง การมีอิทธิพลอย่างหนึ่ง ยังผลให้เกิดผลกระทบในการปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายอย่าง ตรงไปตรงมา ความช่วยเหลือ และสนับสนุนจากผู้มีอิทธิพลดังกล่าวไม่มีระเบียบ ไม่มีขั้นตอนมาก ไม่เสียเวลารอคอยเหมือนกับความช่วยเหลือทางราชการ ด้วยเหตุนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติบางคนอาจจะเบี่ยงเบน หรือบิดเบี้ยว หรือเพิ่มเป้าหมายของ นโยบายให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของตน หรือของหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบ เช่น แทน ที่จะปราบปรามให้หมดไป ก็เปลี่ยนเป้าหมายเป็นเอาเพียงการมีสถิติจับกุมเห็นหลัก ซึ่งผู้กระทำผิดคิดในเรื่องบ่อนการพนันก็ยินยอมให้จับกุม เพื่อให้ผู้ปฏิบัติตาม นโยบายไม่ถูกมองว่ามีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย เป็นการถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับแนวความคิดและผลการวิจัยของ บาเดซ ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แล้ว ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้ประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายพึงตระหนักว่า การวัดผลการด้วยการจับกุมเพียงอย่างเดียว นั้น ยังไม่อาจยืนยันได้ว่า ผู้ปฏิบัติตามนโยบายได้ดำเนินการโดยจริงใจ หรือดำเนินการด้วยการเบี่ยงเบนเป้าหมายของนโยบายกันแน่

กล่าวโดยสรุปแล้ว ปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยเฉพาะในเรื่องการปราบปรามผู้มีอิทธิพลในเขตกรุงเทพมหานคร นั้น มิได้มีเฉพาะมิติทางการบริหารเท่านั้นแต่ประเด็นของการบริหารมีส่วนเชื่อมโยงโดยตรงหรือทางอ้อมกับมิติทางด้านการเมืองและสภาพสังคมด้วย ทำให้การปฏิบัติตามนโยบายเรื่องนี้ประสบกับความล้มเหลว ระหว่าง พ.ศ.2531 - 2535 เป็นช่วงที่การเมืองมีการเปลี่ยนแปลงเป็น 3 ระยะ คือ ระยะเวลาหลังการเลือกตั้งวันที่ 24 กรกฎาคม 2531 ได้รัฐบาลชุดที่ 47 เป็นรัฐบาลผสมประกอบด้วย 6 พรรคการเมือง มีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรี ระยะเวลาเป็นยุคของรัฐบาลที่เกิดจากการยึดอำนาจของคณะ รสช. เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2534 จึงมาเป็นช่วงการบริหารของรัฐบาลรักษาการ หลังจาก คณะ รสช.หมดอำนาจ ภายใต้การนำของ นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ทั้ง 3 ระยะที่กล่าวมาแล้ว แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวทางการเมือง แต่นโยบายในเรื่องการปราบปรามผู้มีอิทธิพลด้านบ่อนการพนัน และการพนันสลากกินรวบยังคงดำเนินไปในทิศทางเดียวกันทั้งสิ้น จากการวิเคราะห์เนื้อหาของนโยบายแต่ละยุคปรากฏว่า ระยะที่ คณะ รสช. ครองอำนาจจะมีเนื้อหาของนโยบายในเรื่องนี้เข้มกว่ายุคก่อนและหลัง โดยกล่าวไว้ในนโยบายเป็นเชิงเปิดทางให้ผู้มีอำนาจที่รับผิดชอบได้ใช้อำนาจอย่างเต็มที่ในการปราบปราม โดยระบุไว้ในนโยบายด้วยถ้อยคำว่า “ดำเนินการมาตรการพิเศษ” สำหรับผู้มีอิทธิพล แต่ผลการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องการปราบปรามบ่อนการพนัน และการพนันสลากกินรวบในเขตกรุงเทพมหานคร ก็มีได้มีผลที่แตกต่างกัน “ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ” จึงเป็นคำถามที่น่าสนใจมาก ความกระจ่าง

สำหรับคำตอบในเรื่องนี้ จะต้องพิจารณาถึงสภาพสังคมด้านค่านิยม ทัศนคติของประชาชนโดยส่วนรวม โดยมองประเด็นที่ว่า การพนันเป็นสิ่งไม่ดี เป็นสิ่งชั่วร้ายใช่หรือไม่ จากสภาพของสังคมไทยกว่า 74 ปี รัฐบาลได้เปิดให้เล่นการพนันสลากกินแบ่งโดยถูกต้องตามกฎหมายเป็นประจำสม่ำเสมอตลอดมา จนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนขออนุญาตเล่นการพนันบางประเภทได้ อาทิเช่น แข่งม้า ชกมวย ชนไก่ จับสลาก ไฟ่ต่างๆ ฯลฯ โดยรัฐบาลได้กำหนดเงื่อนไข ความเหมาะสม พร้อมกับการเก็บภาษีเป็นรายได้ของรัฐบาลทางหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ ความรู้สึก ค่านิยม และทัศนคติของประชาชนโดยทั่วไปจึงไม่มองว่า การพนันเป็นสิ่งไม่ดี ดังนั้น ไม่ว่าจะรัฐบาลจะเป็นแบบประชาธิปไตย หรือแบบเผด็จการ หรือเป็นรัฐบาลในรูปแบบใดก็ตาม หากไม่เปลี่ยนแปลงค่านิยม ทัศนคติของประชาชนแล้วผลการปราบปรามจับกุมก็ต้องปรากฏออกมาในลักษณะเดียวกันอย่างไม่ต้องสงสัย ส่วนปัญหาเรื่องความพร้อมด้านปัจจัยทางการบริหารงาน ความสำคัญในเรื่องนี้ คงเป็นที่ยอมรับกันได้โดยทั่วไปว่า แม้สถานการณ์ทางการเมืองเปลี่ยนไป แต่ปัจจัยทางการบริหารงานของหน่วยงานราชการก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด ไม่ว่าจะเป็นด้านกำลังพล งบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงาน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติก็ยังคงปฏิบัติงานภายใต้ข้อจำกัดเดิม ผลการปฏิบัติจึงไม่แตกต่างกัน สำหรับในด้านอิทธิพลทางการเมืองนั้น มีผลโดยตรงต่อเจ้าหน้าที่ผู้ผ่านนโยบายไปปฏิบัติ ที่เห็นได้ชัดเจนคือ การแต่งตั้งโยกย้าย และการให้ความดีความชอบ จึงอาจจะมีบางคนแสวงหาฐานทางการเมืองสนับสนุนจนบางครั้งดูเหมือนว่าไม่เป็นตัวของตัวเอง หรือเป็นตัวของตัวเองมากเกินไป สอดคล้องกับแนวคิดและผลการวิจัยของ กริน เดิล นั้นเอง การที่นักการเมืองบางคน บางกลุ่มสนับสนุนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติบางคน นั้น อาจเกิดความขัดแย้งในหน่วยงานทั้งในด้านแนวทางปฏิบัติ และด้านแนวความคิด เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่มีอิทธิพลทางการเมืองทุนก็มีแนวโน้มที่จะเอื้อประโยชน์ต่อผู้ที่ให้การสนับสนุนตน ซึ่งจะเกิดความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอื่นที่จะดำเนิน

การตามอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้ความรุนแรงของความขัดแย้งนั้นขึ้นอยู่กับว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัตินั้นๆ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบมากน้อยเพียงใด

ข้อเสนอแนะ

การพนันเป็นปัญหาระดับชาติ เกี่ยวกับความมั่นคง ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน กระทั่งต่อสังคมไทยโดยส่วนรวม หากปล่อยให้ หรือ ผกความหวังไว้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงหน่วยงานเดียวนั้น จะเป็นปัญหาเรื้อรัง มีผลกระทบต่อเยาวชน และประชาชนทั้งชาติ ดังนั้น ทททในการแก้ไขจึงเป็นปัญหาของคนทั้งชาติ รัฐบาลทุกรัฐบาลจะต้องถือว่าเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วน หากจะแก้ไข ปัญหาในเรื่องนี้ ควรพิจารณา 2 ระยะ คือ

1. ระยะสั้น

- แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการพนัน เพื่อให้ลงโทษผู้กระทำผิดซ้ำได้จริงในทางปฏิบัติ หรือปรับปรุงระบบหรือหน่วยงานที่ตรวจพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาให้มีประสิทธิภาพรวดเร็วทันเวลาฟ้องผู้ต้องหาการพนันตามที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ กฎหมายมีบทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการเล่นการพนันที่กระทำผิดซ้ำ ในมาตรา 14 ทวิ (ดูภาคผนวก ก) โดยลงโทษเป็นทวีคูณนั้น ไม่สามารถปฏิบัติได้ เนื่องจากการตรวจประวัติจากพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาจะต้องใช้เวลาเป็นเดือน แต่กฎหมายกำหนดให้ฟ้องผู้ต้องหาการพนันที่รับสารภาพภายใน 72 ชั่วโมง นับแต่มีการจับกุม หากมีการปรับปรุงแก้ไขกรณีใดกรณีหนึ่ง เพื่อให้ศาลได้ลงโทษผู้ต้องหาเพิ่มมากขึ้นทุกครั้งที่มีการกระทำผิดและถูกจับกุมในเรื่องการพนันก็จะมีผลทำให้บุคคลโดยทั่วไปเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าเล่นการพนันที่ผิดกฎหมาย

- กรมตำรวจและกระทรวงมหาดไทย จะต้องมีนโยบายชัดเจน แน่นอน ต่อเนื่อง ต้องไม่ทำแบบไฟไหม้ฟาง หรือทำไปตามกระแสใดๆ หรือต้องไม่เปลี่ยนแปลงตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาแต่ละยุคแต่ละสมัย ต้องมีการประเมินผล ติดตามผล

การทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ต้องมีนโยบายป้องกันและกำจัดเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติทุกระดับเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องได้เสียกับบ่อนการพนันจริงๆ มิใช่กระทำแบบการเหวี่ยงแห ทำให้เกิดผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบ่อนการพนัน

- องค์กรร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน ใช้และควบคุมสื่อทุกชนิดให้เสนอข้อมูลข่าวสาร เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยม ทศนคติ และแนวคิดของประชาชน ที่เนะให้เห็นโทษภัย ผลกระทบของการเล่นการพนัน ให้ละเลิกเล่นการพนันโดยเฉพาะการพนันที่ผิดกฎหมาย นอกจากนี้แล้วยังต้องกระตุ้นให้ประชาชน (โดยใช้โครงการมวลชนชุมชนสัมพันธ์) ให้ความสนใจ และมีจิตสำนึก ร่วมกิจกรรมต่อต้านการพนัน และร่วมกันมีวิธีการทางสังคมในอันที่จะตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ สื่อมวลชนต้องตีแผ่ กระตุ้นให้ประชาชนเห็นผลร้ายของการพนัน และเสนอข่าวสารในวงกว้างให้รวดเร็ว

- พรรคการเมือง และนักการเมืองควรปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับการใช้อิทธิพลใดๆ ต่อข้าราชการประจำ พึงสำเหนียกว่า ต้องใช้ความชอบธรรมในฐานะตัวแทนของประชาชนเท่านั้น มุ่งประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักมากกว่าการมองประโยชน์ส่วนบุคคล หรือพรรคพวก

2. ระยะยาว

- ควรปรับรื้อค่านิยม วัฒนธรรมไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการพนันอย่างจริงจัง และมีระบบ มุ่งส่งเสริม ปลุกฝังทัศนคติ ค่านิยม แก่เด็กและเยาวชนในสถาบันการศึกษาทุกระดับ และสถาบันทางครอบครัวให้เลิกมั่วเมาหลุ่มหลงการเล่นการพนัน ฝึกอบรมวิชาชีพพื้นฐานที่เหมาะสมกับสภาพทางสังคมควบคู่กับวิชาการ และวิทยาการที่ทันสมัย ตลอดจนส่งเสริมปูพื้นฐานทักษะทางด้านการศึกษาประเภทต่างๆ ตามความถนัด และความนิยมของประชาชนโดยทั่วไปเพื่อพัฒนาไปสู่ระดับอาชีพที่มีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาชาติได้

- ใหัรัฐบาลสนับสนุนด้านงบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ที่เหมาะสม ตลอดจนเบี้ยเลี้ยงค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับภาวะการครองชีพ และจัดให้มีการฝึกอบรม ระดมกำลังในการปราบปราม มีผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จัดทำข้อมูลท้องถิ่นที่ครบถ้วน มีการเฝ้าสังเกตการณ์พฤติการณ์ของผู้มีอิทธิพลอย่างใกล้ชิด

- รัฐ ควรจะต้องสร้างงานทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด เพื่อให้ประชาชนมีงานทำ มีรายได้พอเลี้ยงชีพ ลดอัตราคนว่างงานให้น้อยลง โดยส่งเสริมการลงทุนทั้งภาคเกษตรกรรม เกษตรอุตสาหกรรม และภาคอุตสาหกรรมให้มากขึ้น เป็นสัดส่วนกับอัตราการเพิ่มของประชาชนของประเทศ

- ส่งเสริมสนับสนุน ยอเย่งเชิดชูความดี คนดี แทนการยกย่องนับถือคนมีเงิน โดยการรณรงค์ให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง พี่นฟูและอนุรักษ์ประเพณีไทย เอกลักษณะที่ดีของความเป็นไทย เช่น การช่วยเหลือเพื่อนบ้าน ความมีน้ำใจกันเพื่อนมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ความร่วมมือ ความจริงใจ และการเสียสละต่อส่วนรวม

- รัฐ ควรหารายได้จากแหล่งอื่นแทนรายได้จากการพนัน ลดการพนันให้น้อยลงเป็นสัดส่วนสอดคล้องกับความรู้สึก ค่านิยม และทัศนคติของประชาชนตามที่ดำเนินการมาเป็นลำดับดังกล่าวแล้วข้างต้น

- พัฒนาการเมืองในระบบประชาธิปไตยให้ไปสู่ระดับสากล เน้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่เป็นการระดม และเป็นการซื้อเสียง

หากการดำเนินการตามแนวคิดทั้งหมดที่กล่าวมานี้ไม่เป็นผล คงจะต้องหันมาทบทวนกันอีกครั้งหนึ่งว่า การอนุญาตให้มีการเล่นการพนันในสถานที่ที่รัฐบาลเห็นว่าสมควรภายใต้เงื่อนไขใดๆ ให้มีการเล่นชนิดใด ดังระบุไว้ในพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ.2478 มาตรา 4 เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นของสังคมไทยแล้วหรือยัง โดยอาจจะต้องตรวจสอบด้วยการแสดงประจักษ์ประภอบการพิจารณาอีกทางหนึ่ง

ในการวิจัยครั้งนี้ ยังมีประเด็นอื่นที่น่าสนใจ หากมีการวิจัยในโอกาสต่อไป ควรจะศึกษาในรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

1. อิทธิพลของนักการเมืองระดับชาติ และระดับท้องถิ่น มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการประจำในด้านใด มีความเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร
2. ประชาชนโดยทั่วไป มีทัศนคติ ค่านิยมต่อบ่อนการพนัน และการพนันอื่นๆ อย่างไร โดยพิจารณาจำแนกเป็นกลุ่มอาชีพ อายุ การศึกษา เพศ ให้ได้สัดส่วนกับประชากรของแต่ละอาชีพ
3. บ่อนการพนัน และการพนันโดยทั่วไป มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของสังคมไทยอย่างไร.